

KL/mn

1.2.2013

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
Ylijohtaja Pekka Nurmi
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

01.02.2013

ad 18/41/2010

Lausuntopyyntö 12.11.2012 (OM 18/41/2010, OM 031:00/2010)

TODISTELUTOIMIKUNNAN MIETINTÖ 69/2012
"Todistelu yleisissä tuomioistuimissa"

Suomen Lääkäriliitolta on pyydetty lausuntoa "Todistelu yleisissä tuomioistuimissa" 1.2.2013 mennessä. Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta saada lausua mietinnöstä ja toteaa ottavansa asiaan kantaa mielellään, koska lääkärit joutuvat työnsä takia antamaan lääketieteellisiä arvioita ja joutuvat siten usein sekä todistajan että asiantuntijan asemaan oikeusprosesseissa.

Yleisesti ottaen Lääkäriliitto näkee positiivisena sen, että todistelua koskevia säännöksiä selkeytetään ja täsmennetään. Todistajan ja asiantuntijan asemassa olemista ja siinä vaadittavia seikkoja on tällöin helpompi ymmärtää.

Lääkäreiden kannalta on tärkeää, että säädökset ovat mahdollisimman selkeitä, jolloin valmistautuminen ja toimiminen todistelua ja asiantuntijuutta koskevissa tehtävissä helpottuu, mikä myös säästää aikaa ja vaivaa turhilta toimilta.

Mietinnössä esille otetuista asioista Lääkäriliitto lausuu jäljempänä yksityiskohtaisemmin seuraavaa:

Yleistä

Todistelua (mm. todistajaa ja asiantuntijaa koskevat) koskevat säännökset sisältyvät oikeudenkäymiskaaren 17 luvun pykälisiin.

Lääkärit voivat olla oikeusprosessissa myös muussa ominaisuudessa kuin todistajana ja asiantuntijana esim. asianomistajana. Lääkäriliitto lausuu tämän vuoksi myös asianomistajan asemaan liittyen, koska uudistuksessa on mm. esiintuotu, että asianomistajaan, jolla ei ole vaatimuksia sovelletaan todistajaa koskevia säännöksiä.

Lääkäriliitto pitää myös tärkeänä, että tässä mietinnössä kaavailut todistelua uudistukset ja niiden perustelut huomioidaan myös hallintolainkäyttöä uudistettaessa.

Todistelua koskevat 17 luvun säännökset

Mitä tulee oikeudenkäymiskaaren 17 luvun todistelua koskevien säännösten uudistukseen, toteaa Lääkäriliitto seuraavaa:

Todistajat 17 luku 14 § - 15 §**14 § 1 mom.**

Pykälässä määritellään lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön salassapitovelvollisuudesta. Uudistuksessa laajennetaan henkilöpiiriä lääkärin, apteekkarin ja kättilön ohella myös hammaslääkäriin, psykoterapeuttiin ja sairaanhoitajaan.

Lääkäriliitto näkee henkilöpiirin laajentamisen mainittuihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin perusteltuna.

Uuteen säännökseen esitetään muutosta myös sisällöllisesti siten, että jatkossa lääkärin todistamiskielto koskee "siitä mitä asemansa perustella on saanut tietää". Säännöksestä poistetaan nykyisissä oleva säännös "ja mitä asian laadun vuoksi on salassa pidettävä".

Perusteluissa korostetaan lääkärin ja potilassuhteen merkitystä ja todetaan mm. seuraavasti:

"Momentissa ei enää mainittaisi asian laatua salassa pitämisen perusteena. Ratkaisussa KKO 2011:91 on todettu tältä osin tulkintana olevan, että todistamiskielto koskisi seikkoja, joiden ilmaiseminen olisi potilaalle vahingollista. Ratkaisussa on toisaalta painotettu yksityisyyden ja luottamuksellisen tiedonvaihdon suojaa ja katsottu, että salassapitovelvollisuutta tulisi tulkita laajasti.

Mainitun perus- ja ihmisoikeusnäkökulman lisäksi on syytä kiinnittää potilaan ja lääkärin tai muun momentissa mainitun henkilön luottamuksellisen suhteen suojaamiseen siinä tarkoituksessa, että potilas voi saada tarvitsemaansa hoitoa ja lääkitystä pelkäämättä häntä koskevien tietojen tulemistä ilmi. Siksi potilaan näkökulmaan on kiinnitettävä erityistä huomiota etenkin, koska aina ei voida sanoa, millaisen tiedon paljastuminen voidaan yleisesti hyväksytysti katsoa haitalliseksi ja millaisen tiedon paljastumista potilas pitäisi itselleen haitallisena. Todistamiskielto kuitenkin väistyy, jos potilas suostuu todistamiseen."

Lääkäriliitto näkee perusteltuna, että potilas-lääkärisuhteen luottamuksellisuutta korostetaan, mitä seikkaa liitto on korostanut muissakin yhteyksissä mm. lääkärin ilmoitusvelvollisuuden laajentamista koskevissa lainsäädäntöuudistuksissa em. perusteluihin kuvatuilla argumenteilla.

Lääkäriliitto pitää kuitenkin tärkeänä, että uudistuksessa otetaan huomioon, että potilassalaisuus ei saa koskaan ulottua niihin tilanteisiin, joissa potilas itse syyllistyy lainvastaiseen menettelyyn lääkäriä, hoitohenkilökuntaa kohtaan (esim. uhkailee, pahoinpitelee lääkäriä / hoitohenkilökuntaa, vahingoittaa omaisuutta, väärentää lääkeresettejä yms.). Mainituissa tilanteissa toimitaan tällä hetkellä mm. pakkotilasäännösten puitteissa. Tässä yhteydessä liitto haluaa viitata myös siihen, että lain 15 § 2 momenttiin esitetään, että henkilö saa todistaa siltä osin kuin se on välttämätöntä puolus-

tuksen järjestämiseksi häntä koskevan rikosepäilyn vuoksi (eli kun lääkäri itse on rikosepäilyn kohteena). Tärkeää, on että sama oikeus on olemassa silloin, kun lääkäri on asianomistajan asemassa.

Lääkäriliitto haluaa lisäksi korostaa sitä, että erillislainsäädännössä tulisi huomioida riittävällä tavalla (esim. lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevassa lainsäädännössä -lapsen etu) erityistarpeet todistelulle.

Lisäksi liitto kiinnittää jäljempänä huomioita jäljempänä esiintuotuun muun terveydenhuollon ammattihenkilön salassapidon määrittelyyn (14 § 3 mom.), jossa kriteerinä käytetään "lääketieteellisen hoidon yhteydessä".

14 § 2 mom.

Säännöksen 2. momentti, jossa säädetään salassapitovelvollisuuden väistymisestä tilanteissa, joissa syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus vähintään 6 vuotta vankeutta, säilyy ennallaan. Tältä osin liitolla ei ole asiaan lausuttavaa.

14 § 3 mom.

Tuomioistuin voi tässä momentissa todetun mukaisesti päättää, että muu kuin 1 momentissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö ei saa todistaa siitä, mitä hän on saanut tietää antamansa lääketieteellisen hoidon yhteydessä tietyin edellytyksin. Tämä poikkeussäännös on uusi. Edellytyksenä tälle tuomioistuimen päätöksellä ja asianosaisen vaatimuksesta määrättävälle todistamiskiellolle on, että:

- 1) asianomainen henkilö on terveydenhuollon ammattihenkilölaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö,
- 2) asianosainen, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, sitä vaatii,
- 3) kyseessä on muu kuin 2 momentissa tarkoitettu asia (eli muu kuin tilanne, jossa henkilö on velvollinen todistamaan syyttäjän ajaessa syytettä rikoksesta, josta on säädetty ankarin rangaistus, vähintään kuusi vuotta vankeutta).

Lääkäriliitto toteaa, että se näkee perusteltuna uuden momentin säätämisen, koska, kuten esityksen perusteluissa on todettu, muutkin terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat tarjota terveydenhuoltopalveluja ja tällaisten terveyspalvelujen tarjoaminen on käytännössä lisääntynyt. Tällöin, kun tällainen muukin terveydenhuollon ammattihenkilö saa käyttöönsä arkaluontoista tietoa, on perusteltua, että tuomioistuimella on mahdollisuus määrätä todistamiskiello. Mainittu säännös korostaa arkaluontoisten tietojen luottamuksellisuutta, mitä on pidettävä hyvänä asiana.

Lääkäriliitto haluaa kuitenkin tuoda esiin sen, että kun asiakohdassa on kysymys muun kuin lääkärin antamasta lääketieteellisestä hoidosta niin perustellumpi muotoilu voisi olla "mitä hän on saanut tietää potilaan hoitosuhteen yhteydessä".

Lääkäriliitto näkee hyvänä sen, että 14 §:n 1 momentin todistamiskieltoa ei voida kiertää niin, että hoitotoimenpiteestä määränneen lääkärin asemasta kuultaisiin sitä, joka käytännössä huolehtii toimenpiteen täytäntöönpanosta.

15 §

Pykälä käsittää säännökset niistä tarkemmista edellytyksistä mm. potilaan suostumuksesta, joissa henkilö voisi todistamiskiellon estämättä kuitenkin todistaa.

Siltä osin mitä tulee potilaan suostumukseen, joka säilyy edelleen mahdollisuutena poiketa salassa pidettävistä tiedoista, ei liitolla ole lausuttavaa.

Pykälään esitetään uudistuksena sitä, että tuomioistuimien voi määrätä terveydenhuollon ammattihenkilön todistamaan, jos se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on, on kuollut ja jos erittäin tärkeät syyt, ottaen huomioon asian laatu, todistajan merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja seuraamukset sen esittämisestä sekä muut olosuhteet sitä vaativat.

On ymmärrettävää, että esim. perillisellä voi olla omien oikeuksiensa turvaamiseksi tärkeä oikeudellinen intressi saada selville vainajan salassa pidettäviä tietoja siltä osin kuin se on välttämätöntä.

Lääkäriliitto toteaa, että uudistus on parannus ja yhdenmukaistaa lainsäädäntöä. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (17.8.1992/785) 13 §:n 2 mom. 5 kohdassa on säädetty poikkeukset mm. potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietojen osalta. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaassa (STM:n julkaisuja 2012:4) "Potilasasiakirjojen laatiminen ja käsittely" opas terveydenhuollolle, on myös kohdassa 5.4.2. käsitelty kuolleen henkilön elinaikaisia potilastietoja, joten em. kirjauksia voi hyödyntää myös tämän lainvalmistelun yhteydessä.

Pykälään otettaisiin myös uusi säännös (2 mom.) siitä, että todistamiskielosta huolimatta oikeus/velvollisuus kieltäytyä todistamasta ei koske tilannetta, jossa todistamiskiellon alainen henkilö on itse rikosepäilyn kohteena ja salassapidon alaisen tiedon luovuttaminen on välttämätöntä hänen puolustuksensa järjestämiseksi. Lisäksi todetaan, että vastaava menettely on kysymyksessä silloin, kun syytön rikosasian vastaaja tulitaisiin tuomitsemaan rangaistukseen.

Säännöksellä pyritään turvaamaan todistamiskiellon alaisen henkilön oman oikeusturvan suojaamista, mitä on pidettävä hyväksyttävänä periaatteena. Tältä osin viitataan lisäksi jo edellä pykälän 14 § 1 mom. kohdassa esiintuotuun siitä, että vastaava oikeus tulisi taata silloin, kun lääkäri on asianomistajan asemassa. Sen sijaan Lääkäriliiton mielestä lakiehdotuksen perusteluissa ei ole purettu auki perusteluja, esimerkkitalanteita eikä menettelyä siitä, että lääkärin salassapito väistyy muissakin kuin ns. törkeissä rikoksissa sen estämiseksi että "syytön rikosasian vastaaja tulitaisiin tuomitsemaan rangaistukseen." Tämän johdosta ehdotusta on tältä osin Lääkäriliiton mielestä vaikea arvioida etenkin kun potilassalaisuuden on perinteisesti katsottu rikkoutuvan ainoastaan ns. törkeissä rikoksissa.

Anonyymi todistelu 21 §

Mitä tulee anonyymiin todisteluun ja sitä koskeviin säännöksiin (17 luku 21 § ja 5 luku 11 a § ja 33 §), Lääkäriliitto näkee hyvänä anonyymien todistelun mahdollisuuden esityksessä mainituissa tapauksissa.

Salassapidon alaisen henkilön apulainen tai avustaja 22 §

Lain 22 §:ssä on edelleen pysytetty säännös, että salassapitovelvollisuus ulottuu toisen palveluksessa tai apuna toimivaan henkilöön, millä turvataan se, ettei salassapitoa kierretä. Säännös on edelleen perusteltu.

Todistajan asemaan liittyviä erityisnäkökohtia

Mietinnön perusteluissa käydään läpi todistajan ja asianomistajan asemaan liittyviä seikkoja. Lisäksi perustellaan kuultavien ryhmän poistamista Lain 29 §:ssä todetaan, että jokaista muuta kuin asianosaista voitaisiin kuulla todistajana. Pykälässä luovutaan kolmijaosta asianosaiset, todistajat ja kuultavat. Kuultavien asema onkin aiheuttanut käytännössä usein epäselvyyttä ja sekaannusta, joten muutos on siltä osin perusteltu.

Lääkäriliitto haluaa esiintuoda lääkärien ja myös muun hoitohenkilökunnan kannalta lähinnä todistajan ja asianomistajan asemaan liittyvää problematiikkaa tarkemmin. Edellä olevissa kohdissa on jo korostettu lääkärin oman oikeusturvan suojaamista mm. rikosepäily ja asianomistaja -tilanteissa.

Lääkärit voivat olla oikeudenkäynnissä muussakin asemassa kuin todistajana tai asiantuntijana. Lääkäriliitto toteaa, että lääkärit ovat tyypillisesti asianomistajan asemassa mm. silloin, kun heidän reseptejään väärennetään. Reseptiväärennökset ovat valitettavasti lisääntyneet huomattavasti viime vuosina.

Perusteluissa on tuotu esiin, että rikoksen asianomistajaan, jolla ei ole vaatimuksia, sovelletaan todistajaa koskevia säännöksiä (jos kuitenkin asianomistaja sittemmin esittää rangaistusvaatimuksen hänen asemansa muuttuisi todistajasta asianosaiseksi).

Silloin, kun lääkärillä ei esim. reseptiväärennystapauksissa ole asiassa vaatimuksia, on hän todistajan asemassa. Tällaisessa asemassa lääkäri ei todistajana saisi todistaa, koska reseptiväärennös ei ole ns. törkeä rikos. Sama pätee tilanteissa, joissa potilas on kohdistanut väkivaltaa lääkäriin tai muuhun hoitohenkilökuntaan eikä kysymys ole törkeästä rikoksesta.

Kun lääkäriä tai muuta hoitohenkilökuntaan kuuluvaa ei voida kuulla edellä kuvatuissa tilanteissa todistajana niin pohdittavaksi tulee mikä merkitys sillä on rikoksen selvittämisen kannalta. Esitutkinnassa sovelletaan samoja säännöksiä kuin oikeudenkäynnissä. Kuitenkin usein lääkärin tai hoitohenkilökunnan etu on, että juttu etenee virallisen syyttäjän ajamana.

Jos lääkäri esittää asianomistajana rangaistusvaatimuksen, on hän asianosaisen asemassa. Asianosaisten kuulustelusta säädetään 26 §:ssä, että asianosaista voidaan kuulustella todistelutarkoituksessa. Tällöin potilassa-

laisuuden tulee Lääkäriliiton käsityksen mukaan väistyä välttämättömin osin, kuten edellä on todettu.

Lääkärin asema asianomistajana vaihtelee sen perusteella esittääkö hän vaatimuksia vai ei.

Asiantuntijat 17 luku 34 § -36 §

Asiantuntijaa kuullaan erityisiä ammattitietoja vaativista kokemussäännöistä sekä niiden soveltamisesta asiassa ilmenneisiin seikkoihin ja asiantuntijaa koskevia säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä onko hänet nimennyt tuomioistuin vain asianosainen.

Asiantuntijan on oltava esteetön ja rehelliseksi ja alallaan taitavaksi tunnettu, (35 §). Lääkäriliito haluaa todeta tältä osin, että kun puhutaan alalla taitavaksi tunnettuisuudesta, niin tärkeää olisi korostaa silloin ammattialakohtaista asiantuntemusta ja kokemusta.

Lääkäriliitto näkee hyvänä, että asiantuntijuus on edelleen vapaaehtoista.

Jatkossa asiantuntijan nimeäisi asianosainen eikä tuomioistuin, mikä yhdenmukaistaa prosessioikeuden pääperiaatetta siitä, että vastuu näytön hankkimisesta on asianosaisilla, kuten muidenkin todistuskeinojen osalta on asia. Asianosaisten tulee ilmoittaa näyttö eli todiste ja todistusteema jo haastehakemuksessa jolloin siinä olisi ilmoitettava myös asiantuntija. Tuomioistuin ei kuitenkaan olisi sidottu tähän asianosaisten ilmoitukseen, jos esim. ilmoitukseen todistajaksi nimetty on selvästikin asiantuntija.

Vaikka tuomioistuin ei omasta aloitteestaan voisi määrätä pääsäännön mukaan asiantuntijaa, on tuomioistuimelle kuitenkin säilytetty mahdollisuus siitä, että tuomioistuin voisi asianosaisin suostumuksin määrätä puolueettoman asiantuntijan. Lisäksi selvää on, että tuomioistuin voi asiantuntijalausuntoa tietyissä tilanteissa pyytää, jos sillä on edelleen tämä oikeus, kuten mielentilatutkimuksissa.

Laissa ei säädettäisi enää asiantuntija lausunnon sisältövaatimuksista tarkemmin, vaan lähinnä korostetaan sitä, että jo asian laadusta seuraa, että asiantuntijan tulee tarvittaessa määrin ottaa lausuntoonsa selonteko tutkimuksissaan tehdyistä havainnoista ja perusteltu vastusta hänelle esitettyihin kysymyksiin.

Lääkäriliitto näkee hyvänä, että asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisesti ja että lain perusteluihin on nyt kirjattu, että mahdollisuutta kuulla asiantuntijaa suoraan suullisesti ei ole pidettävä tarpeellisena. Asiantuntijaa kuultaisiin vain poikkeuksellisesti suullisesti.

Tämä poikkeuksellinen suullinen menettely tulee jatkossa kysymykseen silloin kun 1) kuuleminen on tarpeen asiantuntijan lausunnon epäselvyyksien, puutteellisuuksien tai ristiriitaisuuksien poistamiseksi 2) tuomioistuin katsoo sen muusta syystä tarpeelliseksi tai 3) asianosainen sitä pyytää eikä kuuleminen ole ilmeisesti merkityksetöntä.

Lääkäriliitto näkee ehdotukset hyvänä. Kun asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisesti on hänen lausunnossaan tehtävä selkoa tekemistään havainnoista ja annettava perusteltu vastaus hänelle esitettyihin kysymyksiin ja kun lääkäri antaa vielä lausuntonsa kunnian ja omantunnon kautta, on tällainen menettely täysin riittävää.

Lääkäriliitto toteaa, että asiantuntijan ja todistajan roolien erottaminen ja niiden selkiyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Todistajahan tekee selkoa havaitsemistaan tosiseikoista, kun taas asiantuntija lähtökohtaisesti tekee selkoa ns. kokemussäännöistä. Ero todistajan ja asiantuntijan osalta ei ole aina selväpiirteinen, koska asiantuntija tekee usein selkoa myös havaitsemistaan tosiseikoista ja todistajana kuultava lääkäri kertoo usein myös laajemmin muista kuin havaitsemistaan tosiseikoista. Roolit saattava sotkeentua ja silloin vaarana todistajan osalta saattaa olla myös lipsuminen salassapidosta.

Lääkärit ovat kokeneet käytännössä turhauttavaksi sen, että vaikka he ovat antaneet perusteellisen lausunnon, heitä systemaattisesti tämän lisäksi kutsutaan oikeuteen kuultaviksi. Suullisesta kuulemisesta ei saavuteta yleensä enempää hyötyä kuin mitä jo kirjallisessa lausunnossa on tuotu esiin. Sen sijaan ajan ja vaivan hukka on merkittävä. Lääkärin potilastyön luonteen takia lääkärin poissaolo työstä on useimmiten haittaa aiheuttava tekijä paitsi lääkärille itselleen niin myös hoidettaville potilaille kuin rajallisille terveydenhuollon resursseillekin.

Lääkäriliitto toteaa näkemyksensä vielä, että tuomioistuimen olisi esisijaisesti pyydettävä asiantuntijalta täydennettyä lausuntoa, henkilökohtaisen kuulemisen asemesta, jollei jo annettua lausuntoa katsota riittäväksi.

Todisteluun liittyviä muita esityksessä esiintuotuja, lähinnä "teknisluonteisia" muutoksia

Lääkäriliitto korostaa teknisluontoisena ja prosessimenettelyyn liittyvinä asioina, että on erittäin tärkeää, että tuomioistuimen kutsut (41§) ovat selkeitä ja niistä käy ilmi missä asemassa lääkäriä kuullaan. Samoin tärkeää on, että puheenjohtaja tekee selvää todistajan vaihtolo-oikeuteen ja velvollisuuteen liittyvistä asioista (43§), jotta lääkäreillä olisi ennen todistamista selkeä tieto, mistä asioista voi lausua ja mistä ei. Asia korostuu entisestään, kun jatkossa, kuten esityksessä on tuotu esiin, tuomioistuin voisi katsoa esim., että nimetty todistaja olisikin asiantuntija.

Todisteluun liittyvät muutkin "teknisluonteiset" seikat kuten muutosesitykset 17 luvun pykäliin 44§ ja 45§ siitä, että jatkossa kaikki todistajat (ja asiantuntijat) antavat vakuutuksen kunnian ja omantunnon kautta ja erityisestä valasta luovutaan samoin luopuminen asianosaisen kuulustelusta totuusvakuutuksen nojalla, ovat Lääkäriliiton näkemyksen mukaan kannatettavia ja yhtenäistävät periaatteita.

Myös se, että todistajalta (ja asiantuntijalta) ei enää (43 §) jatkossa tiedustella erikseen toimea ja asuinpaikkaa nimen lisäksi, vaan nimen lisäksi kysytään estettä todistaa ja asiantuntijalta uskottavuuteen liittyviä seikkoja, on tervetullut uudistus. Lääkärintuomella ja asuinpaikalla ei ole käytännössä todistamisen tai asiantuntijuuden uskottavuuden kannalta relevanssia.

Toisaalta juuri lääkärikunta, ammatin luonteesta johtuen, joutuu nykyään enenevässä määrin epäasiallisten yhteydenottojen, jopa uhkailujen, kohteeksi, joten on ymmärrettävää, etteivät lääkärit halua kotipaikka-, osoite- ym. henkilöönsä liittyviä tietoja julkisiksi. Esimerkiksi terveydenhuollon valvontaviranomainen Valvirakaan ei julkista mainittuja tietoja Terveydenhuollon ammattirekisteristä. Tyypillistä on, että lääkärit myös salaavat henkilökohtaiset puhelinnumeronsa ja kotiosoitteensakin. Uudistus tältä osin yhdenmukaistaa jo käytännössä vallitsevia menettelytapoja.

Lopuksi Lääkäriliitto toteaa, että hyvä on, että enenevässä määrin käytetään mahdollisuutta kuulustella todistajia mm. kuva- ja ääniyhteyden välityksellä ja että uudistuksessa laajennetaan etäkuulemisen alaa.

Lääkäri julkisen vallan käyttäjänä

Lääkärien salassapitoon liittyviä asioita joudutaan myös arvioimaan viranomaistoiminnassa, jota sääntelee julkisuuslaki. Kuten esityksessä on tuotu esiin julkisuuslaki, joka on viranomaistoiminnan julkisuutta koskeva yleislaki säätää asiantuntijajulkisuudesta ja salassapidosta sekä viranomaisen palveluksessa olevan salassapidosta.

Oikeudenkäymiskaaren 12 §:ssä on taasen erillinen säännös virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta. Sen perusteluissa todetaan, että säännöksestä ei ole luettavissa salassapitovelvollisuuden sisältöä, joten se määräytyy muiden säännösten mukaan mm. juuri julkisuuslain nojalla. Koska julkisuuslakia ei ole säädetty oikeudenkäynnin salassapidon kannalta jää arviointi viimekädessä tuomioistuimen tapauskohtaiseen harkinnanvaraan.

Lääkäriliitto haluaa tässä asiassa, sen enempää puuttumatta säädösten sisällölliseen puoleen, kiinnittää huomiota lähinnä siihen, että tapauksissa, joissa lääkäri on myös julkisuuslain alainen virkamies, korostuu salassapitovelvollisuuden tähdentäminen tuomioistuimen taholta.

Korvaukset ja palkkiot 65-66 §

Uudistuksessa ei esitetä periaatteessa muutoksia säännöksiin todistajan ja asiantuntijan korvauksista ja palkkioista.

Tärkeää on, että laissa on selkeä säännös siitä, kuka palkkiosta vastaa ja myös tieto siitä, että todistajalla tai asiantuntijalla on oikeus saada ennakolta korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista.

Lääkäriliitto haluaa tuoda esiin, että palkkioiden osalta, etenkin valtion varoista maksettavissa todistelukustannuksissa, tulisi huomioida, asiantuntijalausunnon edellyttämä työmäärä. Lääkärillä asian perehtymiseen kuluu yleensä huomattavasti aikaa, koska perehtyminen tapahtuu usein jälkikäteen, jopa vuosien jälkeen, potilaan tutkimisesta tai hoidosta. Lääketieteelliset asiat ovat myös usein monimutkaisia ja lausunnon laatiminen vaatii tarkkoja yksityiskohtaisia perusteluja, jotka pitää vielä olla maallikollekin ymmärrettävässä muodossa ilmaistuna.

Näin ollen olisi tärkeää, että oikeuteen saada kohtuullinen palkkio työstä ja ajanhukasta otettaisiin huomioon asian perehtyminen ja todellinen työhön käytetty aika kokonaisuudessaan.

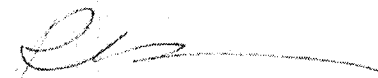
Lopuksi

Lääkäriliitto haluaa korostaa vielä sitä seikkaa, että kun potilaan arkaluoneista asioita oikeusprosessissa käsitellään niin käsittely suljetuin ovin, yleisön läsnä olematta, on potilaan yksityisyyden suojan kannalta perusteltua.

Lääkäriliitto ilmoittaa olevansa käytettävissä, mikäli oikeusministeriö katsoo aiheelliseksi saada lisätietoja tässä lausunnossa esille tuotujen asioiden osalta tai muutoin.

Kohteliaimmin

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO ry

Raija Niemelä
puheenjohtaja

Kati Lehtonen
lakimies

